

Història del Dret Social i de les Institucions Laborals

2012/2013

Codi: 103500

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500258 Graduat en Relacions laborals	806 Graduat en Relacions Laborals	B	1	0

Professor de contacte

Nom: Maria Jesús Espuny Tomás

Correu electrònic: MariaJesus.Espuny@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No es necessari cap requisit previ. S'aconsella repassar els continguts de les matèries històriques estudiades fins el moment, si s'escau.

Objectius

Es tracta d'una assignatura de primer curs, primer semestre, per tant, de formació bàsica.

La seva contextualització té lloc a partir de l'origen i desenvolupament de la regulació jurídica de les principals institucions laborals com: el contracte de treball, la llibertat sindical, la negociació col·lectiva i els conflictes col·lectius. També en el marc del naixement i desenvolupament dels sindicats i de les associacions empresarials i la formació inicial del sistema de negociació col·lectiva.

L'assignatura proporciona els coneixements teòrics relatius a la construcció del sistema polític, jurídic i social de l'Espanya contemporània, per tal d'entendre el nostre sistema actual. Dins d'aquest marc, es tracta que els estudiants siguin capaços de comprendre críticament la trajectòria històrica de la legislació i les institucions laborals. Es tracta també de vincular el dret social passat amb el present i comprendre els conceptes jurídics així com la seva evolució històrica.

Els objectius de l'assignatura, per tant, són:

- 1) Tenir coneixements teòrics de la trajectòria del Dret del treball i comprendre l'anàlisi dels fets històrics.
- 2) Conèixer les realitats passades com a mètodes d'investigació crítics
- 3) Comprendre els conceptes jurídics de cada període històric analitzat així com les institucions creades en el marc de cadascuna de les etapes objecte d'estudi.
- 4) Demostrar l'adquisició de coneixements teòrics a través de la reflexió escrita i oral.

Competències

- Comunicar i defensar un projecte oralment.
- Contextualitzar els esdeveniments socials des d'un punt de vista global (geogràfic, històric, econòmic, ecològic, sociopolític o cultural).
- Convèncer els altres del punt de vista propi.

- Demostrar que es comprèn la relació entre processos socials i dinàmica de les relacions laborals.
- Identificar les bases de les principals àrees de relació jurídica i d'organització en el camp del treball humà.
- Identificar, analitzar i resoldre els problemes i les situacions complexes des d'una perspectiva interdisciplinària (econòmica, històrica, jurídica, psicològica, sociològica).
- Organitzar i gestionar la planificació del temps.
- Redactar i formalitzar informes i escrits.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les diferències entre la legislació del treball i el dret del treball. Resoldre les qüestions sorgides en el desenvolupament del sindicalisme.
2. Comunicar i defensar un projecte oralment.
3. Convèncer els altres del punt de vista propi.
4. Descriure els pressupòsits ideològics de la legislació i el dret del treball.
5. Identificar la formació històrica de les normes i de les institucions jurídiques en la configuració de les relacions de treball.
6. Memoritzar les normes de les institucions de les àrees jurídiques bàsiques, i les relacions entre els processos socials.
7. Organitzar i gestionar la planificació del temps.
8. Redactar i formalitzar informes i escrits.
9. Relacionar els antecedents preliberals de la normativa laboral amb l'intervencionisme en les relacions de treball.
10. Revisar l'evolució històrica dels grups normatius.
11. Treballar de manera autònoma.
12. Treballar en equip.

Continguts

TEMA 1 . INTRODUCCIÓ. LLIBERTAT D'INDÚSTRIA I LLIBERTAT DE COMERÇ

- 1.1. Els gremis i la seva desaparició: llibertat d'indústria i de comerç
- 1.2 Dogma liberal i llibertat de treball
- 1.3. La regulació general del treball assalariat en el Codi Civil
- 1.4. La normativa especial dels auxiliars del comerciant i la seva regulació en els Còdis de Comerç

TEMA 2. L'ASSOCIACIONISME OBRER (1839-1887)

- 2.1. El dret d'associació obrera
- 2.2. Reial Ordre de 28 d'octubre de 1939, de creació de les Societats de Socors Mutus
- 2.3. El conflicte col·lectiu de treball com il·lícit penal en els Còdis penals de 1848 i de 1870
- 2.4. El tractament del dret d'associació en les Constitucions de 1869 i de 1874
- 2.5. El reconeixement legal del dret d'associació en la Llei General d'Associacions de 1887

TEMA 3. LA QÜESTIÓ SOCIAL I LA REFORMA SOCIAL. L'INTERVENCIONISME ESTATAL (1873-1903)

- 3.1. Elements de la qüestió social
- 3.2. La Llei Benot de 24 de juliol de 1873

3.3. La Llei de 26 de juliol de 1878 sobre treballs perillosos dels nens

3.4. Antecedents de la Comissió de Reformes Socials (CRS): el Congrés Sociològic de València

3.5. La Comissió de Reformes Socials (1883)

3.5.1. Comissions Provincials i Locals de Reformes Socials (1884). Intervencionisme: qüestionari, estudi, documentació i informació com precedent de l'acció estatal normativa

3.6. Rerum Novarum de Lleó XIII (1891)

3.7. Intervencionisme en les relacions de treball

TEMA 4. LES LLEIS ANOMENADES D'"EDUARDO DATO" (1900)

4.1. La Llei d'Accidents de Treball de 1900

4.1.1. Els nous conceptes

4.1.2. La responsabilitat patronal

4.1.3. La prevenció de riscos laborals

4.1.4. Les noves lleres judicials

4.2. La Llei de 13 de març de 1900 de condicions de treball de dones i nens

TEMA 5. L'INSTITUT DE REFORMES SOCIALS (1903)

5.1. El projecte de l'Institut del Treball de José Canalejas (1902)

5.2. Institut de Reformes Socials (1903)

5.3. La Llei de descans dominical (1904)

5.4. El Reglament per a la Inspecció del Treball (1906)

5.4.1. Cos d'Inspectors de Treball

5.4.2. Competències

5.4.3. Desenvolupament de la Inspecció

5.5. El paper de les Junes Provincials i Locals de Reformes Socials

5.6. L'Institut Nacional de Previsió (1908)

5.6.1. Antecedents

5.6.2. Autonomia i intervenció

5.6.3. Funcions

5.6.4. Règim de llibertat subsidiada

5.7. La Llei de la cadira (1912)

5.7.1. Influència comparada

5.7.2. Raons fisiològiques

5.7.3. Contingut

5.7.4. Evolució normativa

5.8. Llei de 11 de juliol de 1912 prohibint el treball nocturn de la dona en tallers i fàbriques

TEMA 6. ELS CONFLICTES COL·LECTIUS DE TREBALL EN LES LLEIS MAURA (1908-1909)

6.1. El procés cap a la legalització dels conflictes col·lectius de treball

6.2. El "Govern llarg" d'Antonio Maura (1907-1909)

6.3. Les Lleis Maura reguladores dels conflictes col·lectius de treball

6.3.1. La Llei de 19 de maig de 1908, sobre Consells de Conciliació i Arbitratge Industrial

6.3.2. La Llei de 27 d'abril de 1909, dita de "Vagues i Coligacions"

TEMA 7. ELS TRIBUNALS INDUSTRIALS (1908-1912)

7.1. La Llei de 19 de maig de 1908

7.1.1. Competències

7.2. La Llei de 22 de juliol de 1912

7.2.1. Les novetats de la Llei de 22 de juliol de 1912

7.2.2. El procés davant el Tribunal Industrial

TEMA 8. LES LLEIS REGULADORES DE LA QÜESTIÓ MIGRATÒRIA (1907-1939)

8.1. La Llei d'emigració de 1907 i el seu Reglament de 1908

8.1.1. El Context de la Reforma social

8.1.2. La Tutela Paternalista

8.1.3. L'Intervencionisme científic

8.2. El Règim migratori

8.2.1. El Consell Superior d'Emigració

8.2.2. Les Juntres Locals d'Emigració

8.2.3. La Inspecció d'Emigració

8.3. La reforma del règim migratori: el text refós de la Llei d'emigració de 1924, el seu reglament i disposicions complementàries

8.3.1. La Creació del Ministeri de Treball

8.3.2. Els Patronats Provincials i Locals d'Acció social i Emigració

8.3.3. La Direcció general d'Acció Social i Emigració

8.3.3. La Inspecció General d'Emigració

TEMA 9. LA CRISI DE 1917 I L'AMPLIACIÓ DE LA LEGISLACIÓ DE TREBALL (1917-1923)

9. 1. Característiques generals de la legislació 1917-1923

9.2. La Vaga de la Canadenca a Barcelona

9.3. L'ampliació de la legislació de treball

9.3.1. La jornada màxima legal

9.3.2. L'assegurança social obligatori i altres contingències

9.4. Bases i assaig corporativista de les representacions professionals

9.4.1. Bases i evolució

9.4.2. Assaig corporativista

9.4.3. Les fórmules paritàries catalanes

9.4. Principals normes socio-laborals

TEMA 10. LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1931)

10.1. Introducció i característiques

10.2. Sindicats i conflictes col·lectius

10.3. Acció social

10.4. L'articulació del treball nacional en grups corporatius

10.4.1. Precedents

10.4.2. Corporativisme i ordre nou

10.4.3. L'Organització Corporativa Nacional: funcions dels òrgans corporatius

10.5. La codificació de la legislació del treball

TEMA 11. LA TRANSFORMACIÓ DE LA LEGISLACIÓ DE TREBALL EN DRET DEL TREBALL EN LA SEGONA REPÚBLICA ESPANYOLA (1931-1936)

11.1. La Segona República espanyola

11.2. El bienni republicà-socialista i la reforma en matèria social (1931-1933) 11.2.1. Constitució i desenvolupament del programa constitucional

11.2.1.1. Constitució de 1931

11.2.1.2. Desenvolupament del programa constitucional

11.2.1.3. Llei de contracte de treball, de 21 de novembre de 1931

11.2.2. La representació professional: la Llei de Jurats Mixtes, de 27 de novembre de 1931 i la Llei d'Associacions Professionals, de 8 d'abril de 1932

11.2.3. La regulació jurídica del mercat de treball

11.2.4. La solució jurídica als problemes agraris

11.3. El Bienni radical-cedista

11.4. El Govern del Front Popular

Metodologia

El centre del procés d'aprenentatge és el treball de l'estudiant, qui aprèn treballant, essent la missió del professorat ajudar-lo en aquesta tasca (1) subministrant-li informació i mostrant-li les fonts on es pot aconseguir (2) dirigint els seus passos de manera que el procés d'aprenentatge pugui realitzar-se eficaçment.

D'acord amb aquestes idees, i d'acord amb els objectius de l'assignatura, el desenvolupament del curs es basa en les següents activitats, que es divideixen en aquests grans grups:

Classes magistrals: on l'estudiant assoleix les bases conceptuals de la matèria així com la contextualització dels fets assistint a les classes magistrals i completant-les amb l'estudi personal dels temes explicats. Les classes magistrals són les activitats en les quals s'exigeix menys interactivitat a l'estudiant: estan concebudes com un mètode fonamentalment unidireccional de transmissió de coneixements del professor a l'alumne.

Classes pràctiques: on l'estudiant analitza, juntament amb el professor documents, legislació, etc. per tal de comprendre críticament allò que s'explica a les classes teòriques.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
CERCA D'INFORMACIÓ	5	0,2	
EXPOSICIÓ PROFESSORS	36	1,44	1, 4, 5, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
DOCUMENTACIÓ I BIBLIOGRAFIA	4,5	0,18	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
LECTURES ORIENTADES	4,5	0,18	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
TREBALL EN GRUP	7,5	0,3	1, 4, 5, 6, 9, 10, 11
TREBALLS INDIVIDUALS	7,5	0,3	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
Tipus: Autònomes			
AVALUACIÓ	15	0,6	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
ESTUDI PERSONAL	45	1,8	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
ORGANITZACIÓ MATERIALS	5	0,2	7, 10, 11
PREPARACIÓ EXÀMENS	20	0,8	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11

Avaluació

L'avaluació és contínua i s'organitza en funció de les activitats formatives anteriorment descrites de la manera següent:

- 2 proves escrites amb un valor aproximat d'un 70 % del total de qualificació.

La qualificació de l'avaluació individual és el promig ponderat de les 2 proves (50% i 50% cadascuna), sempre i quan s'hagi obtingut una qualificació igual o superior 4. En el cas que no s'obtingui la nota, l'estudiant pot fer la reavaluació.

- 3 activitats avaluable que es realitzaran al llarg del curs programades al seu inici amb un valor global aproximat del 30% del total de la qualificació.

Els no-presentats:

Els estudiants que iniciïn el procés d'avaluació continuada esgoten la convocatòria i tindran una nota final d'aprobat o suspès del'assignatura, en cap cas de no presentat. L'excepció és que no s'hagin presentat a la darrera prova de maduresa, en aquest cas tindran un no presentat.

Casos especials:

En els casos en els que l'estudiant no pugui assistir a les proves escrites, i degudament justificat, la coordinadora de l'assignatura establirà els mecanismes de recuperació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
DEBATS A L'AULA	5%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 12
EXPOSICIÓ PROFESSORS	30%	0	0	1, 4, 5, 9, 10
PROVES	10%	0	0	1, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
TREBALL EN GRUP	5%	0	0	1, 4, 5, 6, 9, 10, 12
TREBALL INDIVIDUAL	5%	0	0	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
TUTORIES INDIVIDUALS I COL·LECTIVES	10%	0	0	7, 9, 10, 12

Bibliografia

Bibliografia bàsica:

ESPUNY TOMÁS, Maria Jesús, PAZ TORRES, Olga (Dir.), *Esquemas de Historia del Derecho social y de las Instituciones laborales*, Valencia, Tirant lo Blanch, 2011 (segunda edición).

ESPUNY TOMÁS, Maria Jesús, *El derecho del trabajo en la historia* (www.upf.edu/iuslabor)

DE LA VILLA GIL, Luis Enrique, *La formación histórica del derecho español del trabajo*, Granada, Comares, 2003.

MARTÍN VALVERDE, Antonio, "La formación del Derecho del Trabajo en España", en AA.VV, *La legislación social en la historia de España. De la revolución liberal a 1936*, Madrid, Congreso de los Diputados, 1987, pp. XIII-CXIV.

MONTOYA MELGAR, Alfredo, *Ideología y lenguaje en las leyes laborales de España (1873-1978)*, Madrid, Civitas, 1992.